

Jurysdykcja krajowa i immunitet

mgr Przemysław Kraszewski

Jurysdykcja krajowa

Jurysdykcja krajowa to kompetencja sądów danego państwa do rozpoznawania lub rozstrzygnięcia określonej sprawy w ramach postępowania cywilnego, która wynika z istnienia powiązania tej sprawy z danym państwem.

Jurysdykcja krajowa to zakres kompetencji sądów danego państwa do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych o charakterze międzynarodowym:

- sprawy o charakterze transgranicznym;
- powiązania podmiotowe, przedmiotowe, procesowe sprawy z danym państwem.

Źródła jurysdykcji krajowej

- umowy międzynarodowe, których stroną jest Rzeczpospolita Polska (np. Konwencja z Lugano);
- postanowienia prawa wtórnego UE;
- przepisy k.p.c. część czwarta - w przypadku braku regulacji unijnej lub wynikającej z umowy międzynarodowej.

Rodzaje jurysdykcji krajowej

- **Bezpośrednia**

kompetencja do rozpoznawania i rozstrzygnięcia określonych spraw cywilnych.

- **Pośrednia**

kompetencja sądów państwa obcego do wydania orzeczenia podlegającego uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności w innym państwie.

Rodzaje jurysdykcji krajowej

- **Fakultatywna** – dopuszcza rozpoznawanie tej samej sprawy przez sądy danego państwa i nie wyklucza jurysdykcji innych państw; jest regułą.
- **Wyłączna** – dopuszcza rozpoznanie sprawy przez sąd danego państwa, musi wynikać z właściwego przepisu prawa; np. art. 1103(1) § 2 k.p.c. w przypadku gdy oboje małżonkowie są obywatelami polskimi oraz mają miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.
- **Konieczna** – przyjmowana celem zapobiegnięcia negatywnym konfliktom jurysdykcyjnym (art. 1099(1) k.p.c.).

Zasada *perpetuatio iurisdictionis*

Jurysdykcja istniejąca w chwili wszczęcia postępowania trwa nadal choćby odpadły jej podstawy w toku sprawy (art. 1097 § 1 k.p.c.).

Jurysdykcja krajowa

Stanowi przesłankę procesową pozytywną, uwzględnianą przez sąd z urzędu w każdym stanie sprawy. Jej brak powoduje odrzucenie pozwu lub wniosku w postępowaniu nieprocesowym.

Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.

Jest przesłanką bezwzględną, za wyjątkiem sytuacji, których dotyczy art. 1104 § 2 k.p.c. oraz art. 1105 § 6 k.p.c.

Ograniczenia władzy jurysdykcyjnej

- Państwo – „żadne państwo nie ma władzy sądowej nad innym państwem”;
Zrzeczenie się immunitetu musi być wyraźne i zawarte w oświadczeniu rządowym.
- Immunitet sądowy osób eksterytorialnych zwolnionych od władzy państwa na terytorium, którego się znajdują (np. konwencje wiedeńskie).

Ograniczenia władzy jurysdykcyjnej

Immunitet sądowy oznacza niepodleganie danego podmiotu władzy sądów polskich w zakresie rozpoznawania sprawy z jego udziałem – art. 1111 § 1 k.p.c. oraz 1112 § 1 k.p.c.

- Immunitet pełny - art. 1111 § 1 k.p.c.
- Immunitet ograniczony - art. 1112 § 1 k.p.c.

Wyłączenia - art. 1111 § 2 k.p.c. oraz 1112 § 2 k.p.c.

Ograniczenia władzy jurysdykcyjnej

Immunitet stanowi negatywną przesłankę procesową, zaś sąd bierze ją pod uwagę z urzędu w każdym stadium sprawy.

W razie stwierdzenia istnienia immunitetu sąd odrzuca pozew albo wniosek. Rozpoznanie sprawy z naruszeniem immunitetu sądowego powoduje nieważność postępowania.

Jeżeli osoba, przeciwko której albo z udziałem której wszczęto sprawę, uzyska immunitet sądowy w toku postępowania, sąd umarza postępowanie (art. 1113 k.p.c.).

Ograniczenia władzy jurysdykcyjnej

Immunitet **nie przysługuje** w sytuacji, gdy :

- osoba uprawniona sama wszczyna postępowanie przed sądem;
- przeciwko osobie uprawnionej zostało wniesione powództwo wzajemne;
- przeciwko osobie uprawnionej zostało zainicjowane powództwo przeciwegzekucyjne.

Ograniczenia władzy jurysdykcyjnej

Immunitet egzekucyjny – jest konsekwencją immunitetu sądowego.

Na jego podstawie nie można przeciwko osobom wskazanym w art. 1111 § 1 k.p.c. oraz 1112 § 1 k.p.c. prowadzić egzekucji, chyba że sprawa wyłączona z zakresu immunitetu.